

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

HIRDETMÉNY.

(Az 1912. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében.)

Az erdőőri és vadőri szakvizsgák folyó évi október hó 14-én és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolczon, Kassán, Máramarosszigeten, Kolozsvárt, Brassóban, Nagyszebenben, Temesvárott, Pécsen és Szombathelyen, a vármegye székházában délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni.

Felhivatnak mindazok, akik az erdőőri vagy vadőri vizsgát letenni óhajtják, hogy az erre vonatkozó engedélyért, a szükséges kellékek bírását igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamódványukat folyó évi szeptember hó 30-ig ahhoz a kir. erdőfelügyelőséghez nyujtsák be, amelynek székhelyén vizsgát tenni kívánnak.

Budapest, 1912. évi július hó.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

IRODALOM.

A könyvpiacon újabb termékei.

Muzsnay Géza: Erdőrendezéstan. Igen értékes művel gyarapodott erdészeti irodalmunk *Muzsnay Géza* m. kir. főerdőtanácsos, volt főiskolai tanár ilyen című művével, mely hivatva lesz utmutatásul szolgálni nem csupán a szorosabb értelemben vett erdőrendezéssel foglalkozó szakembereknek, hanem az erdőgondnokoknak is, kik a műnek „*alkalmazott rész*“-éből a nyilvántartások vezetésénél szükséges tudnivalókat is részletesen megtalálhatják benne.

A műnek ismertetésére még rátérünk, ezuttal csak a szakközönség figyelmét óhajtjuk a mű megjelenésére felhívni. Beszerezhető a szerzőnél (Zsarnócza, Bars m.). Ára 10 korona; 10 korona 55 fillér előzetes beküldése esetén rendelő a művet bérmentve kapja.

Id. boczonádi Szabó Imre: A méhek élete. Id. boczonádi Szabó Imre, a „Méhészet“ szerkesztője, 223 oldalra terjedő vastkos könyvben adja közre értékes tapasztalatait, melyeknek bizonyára nem egy méhészkedő szaktársunk is hasznát fogja vehetni.

Terjedelmes fejezetet szán a méhészeti szakemberek között ma is állandó vita tárgyát képező kaptárrendszereknek, ismertetve azokat az egyszerű méhkastól kezdve egészen a legmodernebb berendezésű nagyméretű kaptárokig, részletesen foglalkozik a méhészeti alapismeretekkel, majd pedig hónapról-hónapra menve, leírja a méhészt időszakai munkáit.

A mű ára füzve 3 korona, beszerezhető szerzőnél (Ujpest, Széchenyi-utca 7. szám).

KÜLÖNFÉLÉK.

Tanulmányutak. A m. kir. földmivelésügyi miniszter a kincstári erdőbirtokon a szállító eszközök kiépítésére irányuló és a közel jövőben teljesítésre kerülő nagyarányú erdőfeltárási munkálatokra való figyelemmel megbízatást adott egyes kincstári erdőtisztviselőknél, hogy a külföld ilyen irányú tevékenységét ez év őszén a helyszínen tanulmány tárgyává tegyék.

Igy nyert együttes megbízatást *Martián* Livius m. kir. erdőtanácsos és lovag *Nechay* Oszvöld m. kir. segéderdőmérnök, hogy Elzász-Lotharingiában a shirmecki és rothau erdőgondnokságok területén az erdei vasuti berendezéseket, Schweizban, Zürich város sihlwaldi erdőbirtokán a hegyoldalak lépcsőzeti alakulatainak létesített erdei vasuti és más szállító berendezéseket és a badeni nagyhercegségben, a sanctblasieni és vele szomszédos állami erdőgondnokságok uthálózata tervezését és kivitelét tanulmányozzák.

Ugyancsak együttesen bizta meg *Chabada* Géza m. kir. főerdőmérnököt és *Lux* Árpád m. kir. erdőmérnököt, hogy a bukovinai görögkeleti hitalapok államilag kezelt erdőbirtokain, folyószabályozásokkal kapcsolatosan végrehajtott és munkában levő nagyszabású erdei vasuti építkezéseket és berendezéseket megsejmeljék, a vasuti üzemek lebonyolítása iránt érdeklődjenek, továbbá hogy az osztrák Salzkammergut goiserni és vele szomszédos

szédos erdőgondnokságaiban kiépített és kiépítés alatt álló uthálózat, valamint az ischli és offenseei erdőgondnokságokban a csuszató utak tervezését és építését tanulmányozzák. (L.)

Külföldi érdeklődés. *Höggensstaller* Károly bajor királyi erdőhivatali ülnök (Assessor) Münchenben, közös külügyminisztériumunk útján engedélyt nyert arra, hogy Magyarország kárpátvidéki erdőgazdasági és vadászati viszonyainak megismerése céljából a folyó év őszén a besztérczebányai m. kir. erdőigazgatóság és a lipitújuvári m. kir. főerdőhivatal kezelése alá tartozó kincstári erdőségekben körutat tessen. (L.)

Uj-Zéland erdőipara. *) Sokkal előbb, még mielőtt a fehér emberfaj megtelepült volna Uj-Zélandban, az ausztráliai fegyencztelepek élelmi- és hadihajói idejártak volt vitorláikhoz jó árboczrudakért. A bennszülöttek látván, hogy ez nekik pénzt hoz, ügyes favágókká képezték ki magukat. A fával való kereskedés még nagyobb arányokat öltött, mikor a fehérek megérkezése szükségessé tette a házak építését. Mint épületfa, különösen az ugynevezett *kauri* talált nagy megbecsülésre. Az ujzélandi erdőségeknek ez a legértékesebb fája az Huckland-félszigetnek egy igen korlátozott területére szorítkozik. A fák sokszor ezer évesek, majdnem 200 láb magasra nőnek s olykor száz láb kerületűek is. Hatvan év óta fennálló, még ma is teljesen ép házak találhatók *kauri*-fából. Amellett asztalosmunkákhoz is a legszebb fák egyike, valamint bányákban való használatra. Régi erdőkben kiásott tönkök teljesen beváltak még vasuti talpfáknak. Végre kiizzadott gyantája is becses árucikk. Nem csoda, ha az utolsó száz év alatt a fákat annyira igénybe vették, hogy teljes kifogyásuk is csak idő kérdése.

Vannak azonban a kaurin kívül is még értékes fái Uj-Zélandnak, mint a tartóssága szempontjából páratlan *totara*, *manuas* és fekete *maire*, a kiválóan szép deszkát szolgáltató *revareva*, *puriri* és vörösfenyő; míg másokat ismét egyenletes szövetűk tesz becsessé, mint a már említett kaurit s a fehérfenyőt.

Uj-Zéland körülbelül ezer mértföld hosszú táviróhálózatot tart fenn s e célból majdnem minden belhonos fát próba tár-

*) Guy H. Schulsfield: „New Zealand involution.“ London, 1909.

gyává tettek s megállapították tulajdonságaikat. A *kavekát* (czéd-rust) például igen hasznos fának találták ott, ahol erdő- és gyepegésektől lehet tartani, mert nehezen ég. A feketefenyő hátránya az, hogy nagyon ki van téve a szű pusztításainak. A szép *puriri* egyetlen belhoni fa, mely nem szenved a *teredo* rovar támadásaitól. A *matai* is jó ellenálló fa, de a *totara* a legkevésbé sebezheti. Kitűnő anyag az ezüstfenyőé, úgy hogy egy 1870-ben felállított pózna tönkjéből 1898-ban vágott darabkát még tökéletesen épnek találtak. Sajnos, az ezüstfenyő sűrűbb használatát kizárja az, hogy nem igen található 26 lábnál nagyobb hosszúságban. Mindezeknél távirópóznák céljaira legkifogástalanabb fa az említett *totara* (*Podocarpus totara*), melynek egyedüli hátránya, hogy könnyen reped.

Különben az alanti táblázat mutatja az évek során át külföldi fanemekkel tett összehasonlító kísérletekkel elért eredményeket:

	(Transver- strengi) szí- lársági próba font	Ruganyosság font	Köblábon- kénti súly font
Angol tölgy	128·55	127·01	55·96
Angol bükk	129·66	195·83	43·37
Angol kőris	169·2	180·07	46·19
Balti deszka	144·25	116·0	36·77
Rigai fenyő	89·96	167·77	46·46
Fekete maire	314·2	193·0	72·29
Kauri	165·5	97·0	38·96
Kahikatea	106·0	57·9	30·43
Mannao	230·0	200·0	49·01
Maurika	239·0	115·0	59·0
Matai	197·2	133·0	49·17
Puriri	223·0	175·0	59·05
Rate	196·0	93·6	65·13
Ravereve	161·0	93·0	48·92
Rimiri	140·2	92·8	36·94
Teredo	205·5	142·4	47·45
Totara	133·6	77·0	35·17

Mikor a fehér fa megtelepedett Uj-Zélandban, még az országnak egyharmada áthatolhatlan sűrű őserdőség volt. A maurik nem nagyon használták ki erdőiket. Bizonyos fáknak különleges rendeltetésük volt náluk, a többit tüzelőnek tekintették. Ha csak a maurik pusztították volna az erdőket, fahiányról ma sem lehetne beszélni.

Csak a fehér emberrel vette kezdetét az erdő igazi pusztítása. Ha szüksége volt három szobás kunyhóra, kiirtott egy acre erdőséget. Ha burgonyát vagy buzát akart termelni, felgyújtotta a cserjéket, kidöntötte a fákat s félrevonszolva, ott hagyta rothadni. Harmincz évig tartott ez az esztelen gazdálkodás minden fék nélkül úgy, hogy már a klimai viszonyokon is érezhető volt a hatása.

Az erdővédelem első nyomait csak 1867-óta látjuk, amikor Victoria királyné kezdeményezésére királyi bizottság küldetett ki a kérdés tanulmányozására. Ennek következtében 1868-ban az uj-zélandi parlament megkezdte az anyag összegyűjtését. Öt évig tartott, míg a jel entésselelkészültek. Ebből aztán kitűnt, hogy az utóbbi évtizedek alatt Uj-Zéland erdőségeinek több mint harmada elpusztult. Az ország egész 66,394.000 acre kiterjedésű területéből 1830-ban még 20,374.000 acre volt erdőség. 1873-ban pedig ebből 12,130.000 acre maradt meg. És mindezt a fehér embereknek köszönhetni, akik 1840-ben még alig voltak pár ezren és még 1873-ban is csak 300.000 volt számuk.

A telepítési politika legbuzgóbb szóvivője Uj-Zélandban, a zseniális *Vogel* már a 70-es évek elején felismerte, hogy e politika keresztülvitele minden valószínűség szerint, az erdőknek még nagyobb károsításával fog járni. Azért új tervet dolgozott ki, egy ugynevezett erdőtelepítési tervet, melynek alapgondolata az erdő-állomány megóvása volt, annak biztosítása mellett, hogy a ledöntött fák ne fűrészeltessenek fel, amíg ki nem száradtak. A települőket oly helyek felé irányozta, amerre vasutak jártak s utépítésre használta fel őket, ellenben a fák ledöntését a foglalkóknak szigorú büntetés alatt tiltották s a kellő évszak szerint kiválasztott fák vágását felügyelők ellenőrzése alá helyezték s azokat aztán a fűrész-malmoknak adták el. Földet nem volt szabad eladni, mielőtt a fáktól meg nem tisztították s azután a foglalkókat új ültetésekre serkentették.

Ezeknek az intézkedéseknek azonban nem igen volt foganatja a legkésőbbi husz év alatt, fűrészmalomok keletkeztek mindenütt s egész területeket irtottak ki, hogy egy-két szép példány kaurit, totarát, vagy fehérfenyőt megkaparítsanak. Milliókat vágtak le idő előtt s egész erdőterületeket gyújtottak fel, hogy megművelés alá fogják. 1871-ben három millió láb volt a kivitt fa mennyisége, 1891-ben már 42 millió, 250 fűrészmalom működött közre a pusztításokban, amelyekre, elég különös, a telepest bizonyos mértékben szerződési feltételei is kötelezték, amennyiben „javítások” színe alatt kényszerítve volt évenként bizonyos részét erdőbirtokának kivágni, akár értékesíthette a fát, akár nem, ami különösen akkor fordult elő, ha nem volt közelben fűrészmalom.

Campbell Walker, állami erdőigazgató 1876-ik évi első jelentése szerint ez időben még 12 millió acre erdőség volt állami és koronabirtok s 150 fűrészmalom működött, minden évben 130 millió láb fát dolgozva fel. A készlet kimeríthetlenné látszott s az uralkodó felfogás az volt, hogy minden kiirtott terület a nemzeti erő gyarapodását jelenti. Csak három tartományban volt valami halvány nyoma az erdővédelem törvényes szabályozásának. A munka drága s a fa olcsó lévén, a fűrészmalomok csak a legjobb fa legjobb részét használhatták s ezek miatt feláldozták az egész erdőállományt, míg a fa értéke acreként 30 font volt, az állam a földet a telepeseknek fástól együtt 2 fontért adta acreként. És míg a fennálló 156 fűrészmalom minden erejét megfeszítve dolgozott, a kincstárnak erdősegeiből csupán évi 2600 font bevétele volt. Az erdőipar ötven év tapasztalatai után a legtudományosabban fejletté vált a világon, berendezései, gépei mintaszerűek, míg ezzel szemben a modern erdőgazdasági módszerek az erdő fentartása szempontjából teljesen figyelmen kívül hagytak, az egyetlen Southland tartományt kivéve. Az 1876-ban létesített erdészeti osztályt már 1887-ben újra eltörölték, ezalatt pedig a fakivitel egyre emelkedett. Minden évben 25 millió láb fa ment ki az országból — közte sok értékes kauri — Angliába, viszont jelentékeny mennyiséget hoztak be zsendely- és kerítésfát Tasmaniából és Új-Dél-Walesból, fenyőt Oregonból, Amerikából s csekélyebb mennyiségű deszkát a Balti-tenger vidékéről. Miután azonban ez az import egészen különleges célokra szolgált, a szakértők meg

voltak győződve, hogy Uj-Zélandnak sohasem lesz oka tartani az idegen fa versenytől, bár ezt kétségkívül az olcsóbb munka és a jobb száritási módszer is támogatta.

Igaz, hogy ugyanaz idő alatt bizonyos területeket állandóan tartalékba helyeztek, mint állami erdőbirtokokat s ugyanekkor évenként egy napnak nyilvános megünneplésével (arbor day) ösztönözték a közönséget faültetésre. De hiába, a fakereskedelem és az erdőipar tul volt kapitálizálva s a hazai piacz fogyasztó képessége korlátolt ugy, hogy nagy export-üzletre volt szükség, hogy a beruházott tőke kamatait meghozza.

Egyébiránt még egy öt év előtti becslés azt konstatálta, hogy a koronaerdők látható tartaléka körülbelül 20.465 millió felület-lábat tesz ki s ugyanekkora lehet a magánosok kezében levő erdőbirtok, ami e látszó fűrészmalomok teljesítőképességét véve alapul, hetven évi készletet jelentett, ámde a kaurifát illető adatok sokkal kevésbé bizhatók. Ezekből a koronaerdőségek mintegy 448 millió, a magánerdőségek pedig 664 millió lábat tartalmaznak ugy, hogy a kaurikészlet nyolcz év alatt föltétlenül kimerül. Ezt már *Hochstetter* látta előre, s csak az a szerencse, hogy a fűrészmalomok, amelyek eddig kizárólag az értékesebb kaurifára vetették magokat most, okulva a sötét jóslatokon, alsóbb rendű fajokkal is beérik. Viszont aztán az állam ma már komolyan kezébe vette a befásítás ügyét is s az utolsó tíz év alatt Canterbury és az északi sziget kopár vulkánikus lapályainak nagy területeit ültette be az állami erdők jövedelméből fegyencz munka segítségével mintegy 14.000 acre-t. Fiatal kaurikat is faiskolák útján nagyban tenyészt most, hogy idővel restaurálhassa a meg-ritkult kauri-állományt, mely oly roppant értéket képviselt eddig. Hogy azonban mily távoli időben kecsegtet ez a munka eredmény-nyel, mutatja *Kirk* tanárnak következő összeállítása Uj-Zéland nehány fája megközelítő életkoráról:

Kauri	---	---	---	---	600	3600 év
Rimu	---	---	---	---	400	650 "
Totara	---	---	---	---	470	800 "
Metai	---	---	---	---	270	400 "
Kahikatea	---	---	---	---	370	600 "
Kewaka	---	---	---	---	150	400 "

Tölgy, eucalyptus, oregonfenyő stb. kétszer-háromszor hoznak addig érett fát, míg a belhoni fák egyszer elérik teljes fejlettségüket.

Ami a legutolsó statisztikai évet, 1907-et illeti, akkor már Uj-Zélandnak 411 fűrészmalma volt 10.000 lóerővel s 7139 munkással. Ezeknek teljesítő képessége évi 718 millió lábat tett ki, de a termelés egyharmaddal kevesebb volt. V.

Személyi hírek. *Kamitz* *Hoffmann* Antal, gróf Károlyi Lajos hitb. és magánerdőbirtokainak főerdőtanácsosa, egyesületünk választmányi tagja f. hó 1-én csendes családi körben tartotta meg 50 éves szolgálati jubileumát.

Elszámolás a „Mensa-Academica” ezéljaira befolyt adományokról: A főiskolai „Diák-asztal” elnöksége őszinte és hálás köszönetének kifejezése mellett ujabban a következő adományokat nyugtázza:

Selmecz- és Bélabányai Állami Alkalmazottak Fogyasztási Szövetkezete 200 K
Baranya-, Somogy-, Tolnavármegyei Erdészeti Egyesület Pécsen, Selmecz- és Bélabánya sz. kir. város adománya 1912. első felére 100–100 K.

Bécsy Dezső 25 K.

Palmer Artur 20 K.

Süsmegh János 7.40 K.

Az Egyesület alaptőkéjét gyarapította továbbá:

a) az 1912. évi államsegély II. részletének 50%-a 500 K és

b) a Mensa alaptőke $\frac{1}{2}$ évi kamatának 50%-a 120.93 K.

Az intézmény alaptőkéje 12.600 K 54 fillér.

Iőj. Ferdinandy Béla zoologiai preparatoriuma arról értesítette egyesületünket, hogy az egyesület tagjainak az árjegyzékében feltüntetett árakból 10%-os engedményt ad, ha a rendelő az egyesület hivatalos lapjának, az Erdészeti Lapoknak czimszalagját igazolásképen beküldi. A preparatorium árjegyzéket készséggel küld a tagoknak.

Halálozás. *Gromon* Dezső ny. államtitkár, v. b. t. t. stb., az Országos Erdészeti egyesület alapító tagja f. évi július hó 25-én Budapesten, *Müller* Róbert Coburg hercegi erdőmester Pusztavacson f. évi július hó 24-én elhunytak. — Béke hamvaikra!

